

Opintotuki

Päivitetty viimeksi 22.3.2012 (ei muutoksia 1.1.2013)

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
Taulukoiden luettelo.....	1
Johdanto	1
Opintorahan määrä	2
Asumislisä	3
Opiskelijan omien tulojen vaikutus	5
Korotus vanhempien tulojen ja varallisuuden perusteella.....	7
Puolison tulojen vaikutus asumislisään	10
Aikuisopintoraha.....	10
Aikuiskoulutustuki	11
Opintolainojen valtiontakaus	12

Taulukoiden luettelo

Opintotukea koskevat keskeiset lait ja määräykset	1
Opintorahan määrä 1992 –.....	3
Asumislisän määrään vaikuttavat tekijät	4
Opiskelijan omien tulojen vaikutus opintorahaan ja asumislisään 1992 – 1997	5
Opiskelijan omien tulojen vaikutus opintorahaan ja asumislisään 1998 –.....	6
Takaisinperinnän normeja 1.1.2001 lähtien	7
Vanhempien tulojen vaikutus opintorahan korotukseen	8
Varallisuuden vaikutus huomioon otettaviin vanhempien tuloihin	9
Vanhempien tulojen huomioon ottaminen opintorahan alentamisessa	9
Aikuisopintoraha.....	11
Aikuiskoulutustuki	11

Johdanto

Tässä käsitellään uusimuotoista opintotukea, joka tuli voimaan korkeakouluopiskelijoille vuonna 1992 ja keskiasteen opiskelijoille vuonna 1994. Lisäksi käsitellään aikuisopintorahaa, joka on sisältynyt vuosien 1992 ja 1994 opintotukilakeihin sekä aikuiskoulutustukea, joka on säädetty vuonna 2000 ja tullut voimaan vuonna 2001. Ulkomailta opiskelevien opintotukeen liittyvät säännökset sivuutetaan.

Keskeiset opintotukea koskevat lait on lueteltu oheisessa taulukossa.

Opintotukea koskevat keskeiset lait ja määräykset

Laki, asetus tai päätös	Säädösnumero	Voimaantulo
L korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta	14.2.1992/111	1.7.1992
A korkeakouluopiskelijoiden opintotuesta	3.4.1992/317	1.7.1992
VNP aikuisopiskelijoiden opintotuesta	2.4.1992/318	1.7.1992
VNP korkeakouluopiskelijoiden opintotuen asumislisästä	15.4.1992/349	1.7.1992
OpMinP korkeakouluopiskelijoiden opintorahan	21.5.1992/517	1.7.1992

SISU-malli

Laki, asetus tai päätös	Säädösnumero	Voimaantulo
korotusperusteiden vahvistamisesta		
VNP aikuisopintotuesta	23.12.1992/1531	1.1.1993
VNP korkeakouluopiskelijoiden asumislisästä	1.4.1993/312	1.7.1992
VNP aikuisopintotuesta	6.5.1993/413	1.7.1993
OpMinP korkeakouluopiskelijoiden opintorahan korotusperusteiden vahvistamisesta	28.4.1993/517	1.7.1993
Opintotukilaki	21.1.1994/65	1.7.1994 (osittain 1.5.1994 ja 1.6.1994)
L aikuiskoulutustuesta	20.12.2000/1276	1.1.2001

Opintorahan määrä

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
OpRahaKS	Opintoraha kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kork, vanh, ika, sisaria, omatulo, vanhtulo, vanhvarall	ORaja1, ORaja2, KorkVanhAlle20, KorkVanh20, KorkMuuAlle20, KorkMuu20, MuuVanhAlle20, MuuVanh20, MuuMuuAlle20, MuuMuu20, OpTuloRaja, OpTuloVahKynnys, OpTuloVahPros
OpRahaVS	Opintoraha kuukausitasolla vuosikeskiarvona	mvuosi, minf, kork, vanh, ika, sisaria, omatulo, vanhtulo, vanhvarall	
OpRahaAsumLisaKS	Opintorahan ja asumislisän summa kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kork, vanh, ika, sisaria, omatulo, vanhtulo, puoltulo, vanhvarall, asummeno	

Opintorahan määrä riippuu siitä, opiskeleeko opiskelija korkeakoulussa vai muussa oppilaitoksessa, asuuko hän vanhempiensa luona vai ei sekä hänen iästään. Näiden vaihtoehtojen vaikutus opintorahan määrään ja vastaavat lainsäädännön muutokset on esitetty seuraavassa taulukossa. Opiskelija, joka on avioliitossa tai elatusvelvollinen, rinnastetaan 20 vuotta itsenäisesti asuvaan opiskelijaan iästä ja asumistavasta riippumatta.

Opintorahan määrään ovat alkuperäisten lakien ohella vaikuttaneet seuraavat lait:

- opintorahojen leikkaus 1.8.1995 alkaen lailla 30.6.1995/940;
- suurempaan opintorahaan oikeuttavan ikärajan alennus itsenäisesti asuvilla 1.8.1997 lukien lailla 10.1.1997/49 ja 1.9.1998 lukien lailla 11.12.1997/1117;
- opintorahan euromäärien vahvistaminen lailla 17.8.2001/734;
- opintorahan euromäärien korotus lailla 21.12.2007/1388 1.8.2008 lähtien.

SISU-malli

Opintorahan määrä 1992 –

Voimaantulo	Opintoraha, mk/kk tai €/kk							
	Korkeakoulut				Muut oppilaitokset			
	Vanhempien luona asuva		Muualla asuva		Vanhempien luona asuva		Muualla asuva	
	20 v täyttänyt	Alle 20-vuotias	20 v täyttänyt	Alle 20-vuotias	20 v täyttänyt	Alle 20-vuotias	20 v täyttänyt	Alle 20-vuotias
1.7.1992	750 mk	350 mk	1 570 mk	750 mk				
1.7.1994	750 mk	350 mk	1 570 mk	750 mk	500 mk	250 mk	1 300 mk	500 mk
1.8.1995	630 mk	230 mk	1 540 mk	750 mk	380 mk	130 mk	1 270 mk	500 mk
			19 v täyttänyt	Alle 19-vuotias			19 v täyttänyt	Alle 19-vuotias
1.8.1997	630 mk	230 mk	1 540 mk	750 mk	380 mk	130 mk	1 270 mk	500 mk
			18 v täyttänyt	Alle 18-vuotias			18 v täyttänyt	Alle 18-vuotias
1.8.1998	630 mk	230 mk	1 540 mk	750 mk	380 mk	130 mk	1 270 mk	500 mk
1.1.2002	105,96 €	38,68 €	259,01 €	126,14 €	63,91 €	21,86 €	213,60 €	84,09 €
1.8.2008	122,00 €	55,00 €	298,00 €	145,00 €	80,00 €	38,00 €	246,00 €	100,00 €

Asumislisä

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
AsumLisaKS	Asumislisä kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kork, ika, sisaria, asmeno, omatulo, vanhtulo, puoltulo	VuokraMinimi, VuokraKatto, VuokraRaja, AsLisaPerus, AsLisaPros, AsLisaTuloRaja, AsLisaVanhKynnys, AsLisaVahPros, AsLisaPuolTuloRaja, AsLisaPuolTuloKynnys, AsLisaPuolVahPros
AsumLisaVS	Asumislisä kuukausitasolla vuosikeskiarvona	mvuosi, minf, kork, ika, sisaria, asmeno, omatulo, vanhtulo, puoltulo	
OpRahaAsumLisaKS	Opintorahan ja asumislisän summa kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kork, vanh, ika, sisaria, omatulo, vanhtulo, puoltulo, vanhvarall, asummeno	

Vuoden 1992 opintotukilaissa määriteltiin oikeus asumislisään perheettömille vuokralla, asumisoikeusasunnossa tai opiskelija-asunnossa asuville opiskelijoille sekä niille avioliitossa tai avoliitossa oleville opiskelijoille, jotka asuvat eri paikkakunnalla kuin perhe tai puoliso.

7 §

Opintotuen asumislisä

Opintotuen asumislisään on oikeutettu:

- 1) perheen opiskelija, joka asuu yksin vuokra- tai asumisoikeusasunnossa taikka erillisen vuokrasopimuksen perusteella kunnan, säätiön tai yleishyödyllisen yhteisön ylläpitämässä opiskelija-asuntolassa;
- 2) perheellinen tai avioliitonomaisissa olosuhteissa vakinaisesti elävä opiskelija, joka asuu opiskelun vuoksi muualla paikkakunnalla kuin perhe tai puoliso; sekä
- 3) ulkomailla opiskeleva, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Vastaava sisältö oli vuoden 1994 opintotukilain 14 §:ssä:

14 § Asumislisä

SISU-malli

Asumislisään on oikeutettu perheetön opiskelija, joka asuu yksin vuokra- tai asumisoikeusasunnossa taikka erillisen vuokrasopimuksen perusteella kunnan, säätiön tai yleishyödyllisen yhteisön ylläpitämässä opiskelija-asuntolassa, sekä perheellinen tai avioliitonomaisissa olosuhteissa vakinaisesti elävä opiskelija, joka asuu opiskelun vuoksi vuokralla muulla paikkakunnalla kuin hänen puolisonsa tai muu perheensä. Tarkemmin oikeudesta asumislisään ja ulkomailla opiskelevan asumislisästä säädetään asetuksella.

Lailla 21.1.2000/41 muutettiin asumislisän ehtoja mm. poistamalla rajoitus, jonka mukaan vain yksin asuva opiskelija saa asumislisää. Laki tuli voimaan 1.5.2000 lähtien:

14 § Asumislisä

Asumislisään on oikeutettu opiskelija, joka asuu vuokra- tai asumisoikeusasunnossa. Asumislisään ei kuitenkaan ole oikeutettu opiskelija, joka:

- 1) asuu vanhempansa luona;
- 2) asuu samassa asunnossa oman tai aviopuolisonsa lapsen kanssa;
- 3) asuu aviopuolisonsa omistamassa asunnossa; taikka
- 4) olisi oikeutettu maksuttomaan asuntolapaikkaan, ellei ole erityisen painavia syitä sille, että opiskelija ei voi ottaa asuntolapaikkaa vastaan.

Aviopuoliso on rinnastetaan henkilö, jonka kanssa opiskelija elää avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, opiskelijalle voidaan kuitenkin myöntää asumislisä sellaisen asunnon asumismenoihin, joka on vuokrattu opiskelun vuoksi ja sijaitsee muulla paikkakunnalla kuin perheen vakituinen asunto.

Ulkomailla opiskelevalle myönnetään asumislisää samoin edellytyksin kuin Suomessa opiskelevalle. Ulkomailla opiskelevalla on kuitenkin oikeus asumislisään sen estämättä mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään.

Lailla 21.12.2001/1427 tähän pykälään tehtiin pieniä muutoksia, jotka koskivat puolison käsitettä. Laki tuli voimaan 1.1.2002.

14 § Asumislisä

Asumislisään on oikeutettu opiskelija, joka asuu vuokra- tai asumisoikeusasunnossa. Asumislisään ei kuitenkaan ole oikeutettu opiskelija, joka:

- 1) asuu vanhempansa luona;
- 2) asuu samassa asunnossa oman tai puolisonsa lapsen kanssa;
- 3) asuu puolisonsa omistamassa asunnossa; taikka
- 4) olisi oikeutettu maksuttomaan asuntolapaikkaan, ellei ole erityisen painavia syitä sille, että opiskelija ei voi ottaa asuntolapaikkaa vastaan.

Sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, opiskelijalle voidaan kuitenkin myöntää asumislisä sellaisen asunnon asumismenoihin, joka on vuokrattu opiskelun vuoksi ja sijaitsee muulla paikkakunnalla kuin perheen vakituinen asunto.

Asumislisän määrästä säädettiin vuoden 1992 lain perusteella valtioneuvoston päätöksellä. Vuoden 1994 opintotukilaissa määräykset asumislisän suuruudesta sisältyvät itse lakiin.

Asumislisän suuruuteen vaikuttavat asumislisäprosentti, korkein huomioon otettava asumismeno (vuokratatto) sekä pienin huomioon otettava asumismeno. Ensimmäisessä päätöksessä asumislisä määriteltiin eri tavalla kuin myöhemmin. Asumislisä oli kiinteä summa 440 mk, johon lisättiin 80 prosenttia 620 mk ylittävistä asumismenoista. Vuokratattona oli alun perin 1 175 mk eli sitä ylittäviä asumismenoja ei otettu huomioon. Seuraavassa taulukossa on esitetty asumislisän muutokset:

Asumislisän määrään vaikuttavat tekijät

Voimaantulo	Pienin asumismeno (/kk)	Prosentti	Vuokratatto (/kk)	Laki tai päätös
1.7.1992		80 % (620 mk ylittävästä osasta + 440 mk)	1 175 mk	VNP 15.4.1992/349
1.7.1993	200 mk	75 %	1 275 mk	VNP 1.4.1993/312, L 21.1.1994/65

SISU-malli

Voimaantulo	Pienin asumismeno (/kk)	Prosentti	Vuokratatto (/kk)	Laki tai päätös
1.8.1994	200 mk	67 %	1 275 mk	L 30.6.1995/940
1.5.2000	200 mk	80 %	1 275 mk	L 21.1.2000/41
1.1.2002	33,63 €	80 %	214,44 €	L 17.9.2001/734
1.11.2005	33,63 €	80 %	252,00 €	L 10.6.2005/408

Opiskelijan omien tulojen vaikutus

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
OpTukiTakaisinS	Opintotuen takaisinperintä vuositasolla	mvuosi, mkuuk, minf, optukikuuk, tulo, tuki	OpTuloRaja, OpTuloRaja2, TakPerRaja, TakPerPros, TakPerAlaRaja, TakPerKorotus
OpRahaKS	Opintoraha kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kork, vanh, ika, sisaria, omatulo, vanhtulo, vanhvarall	OpTuloVahPros, OpTuloVahKynnys
AsumLisaKS	Asumislisä kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kork, ika, sisaria, asmeno, omatulo, vanhtulo, puoltulo	AsLisaTuloRaja, AsLisaVahPros, AsLisaVahKynnys

Vuosien 1992 ja vuosien 1994 opintotukilaeissa määriteltiin opintokuukausien aikaisille opiskelijan omille tuloille rajatulo, jonka ylittäminen johti opintorahan ja asumislisän pienentämiseen. Vuoden 1998 alusta lähtien on ollut voimassa toisaalta opintotukikuukausille ja toisaalta muille kuukausille määritelty rajatulo, jonka ylittäminen johtaa opintotuen takaisinperintään. Ennen vuotta 1998 rajaukseen sisältyi kolme elementtiä: rajatulo, tulokynnys ja vähennysprosentti. Kun tulot ylittivät rajatulon, opintorahaa vähennettiin jokaista täyttä tulokynnyksen määrää kohden tietyllä prosentilla. Asumislisälle määrättiin myös vastaavat rajat ja vähennysprosentit. Nämä normit on esitetty seuraavassa taulukossa. (Vuoden 1994 lakiin on sisällytetty lisäksi vähämerkityksellinen säännös, jonka mukaan opiskelijalla ei ole oikeutta opintorahaan sellaisilta kuukausilta, jolta hän saa veronalaista tuloa yli 7000 mk.)

Opiskelijan omien tulojen vaikutus opintorahaan ja asumislisään 1992 – 1997

Voimaantulo	Opintorahan rajatulo	Opintorahan tulokynnys	Opintorahan vähennysprosentti	Asumislisän rajatulo	Asumislisän tulokynnys	Asumislisän vähennysprosentti	Säädökset
1.7.1992	1 700 mk	200 mk	10 %	2 300 mk	300 mk	10 %	L 14.2.1992/111, A 3.4.1992/317, VNP 15.4.1992/349
1.7.1993	1 700 mk	200 mk	10 %	2 400 mk	300 mk	10 %	VNP 1.4.1993/312, L 21.1.1994/65
1.8.1995	1 800 mk	300 mk	10 %	1 800 mk	300 mk	10 %	L 30.6.1995/940
1.1.1998	Kumottu						L 9.10.1997/920

Lailla 9.10.1997/920 säädettiin, että uusi rajatulo niille kuukausille, jolloin opiskelija saa opintorahaa tai asumislisää ja toisaalta niille kuukausille, jolloin hän ei saa kumpaakaan. Muutos tuli voimaan 1.1.1998. Pykälä sai seuraavan muodon.

SISU-malli

17 §

Opiskelijan omien tulojen vaikutus opintorahaan ja asumislisään

Opiskelijalla voi olla opintorahan ja aikuisopintorahan lisäksi muita veronalaisia tuloja ja toimeentulon turvaamiseen tarkoitettuja apurahoja kalenterivuodessa määrä, jota kutsutaan vapaaksi tuloksi. Vapaa tulo lasketaan siten, että opiskelijalla voi olla tuloa:

- 1) 3 000 markkaa jokaista kuukautta kohden, jona hän on saanut opintorahaa tai asumislisää; sekä
- 2) 9 000 markkaa jokaista kuukautta kohden, jona hän ei ole saanut opintorahaa tai asumislisää.

Opintojen aloittamisvuonna ennen opintojen aloittamiskuukautta tai opintojen päättymisvuonna tutkinnon tai tukeen oikeuttavien opintojen päättymisen jälkeen saatuja tuloja ei oteta huomioon siltä osin kuin vapaa tulo ylittyisi niiden perusteella. Opiskelijan on esitettävä tulojen kohdentumisajasta selvitys.

Lailla 17.8.2001/734 säädettiin vastaavat euromäärät 505 euroa ja 1 515 euroa.

Lailla 21.12.2007/1388 nämä euromäärät korotettiin 660 ja 1 970 euroon. Yhteenvedo näistä tulorajoista on seuraavassa taulukossa.

Opiskelijan omien tulojen vaikutus opintorahaan ja asumislisään 1998 –

Voimaantulo	Sallittu tulo opintotukikuukautta kohden	Sallittu tulo muita kuukausia kohden	Säädös
1.1.1988	3 000 mk	9 000 mk	9.10.1997/920
1.1.2002	505 €	1 515 €	17.8.2001/734
1.1.2008	660 €	1 970 €	21.12.2007/1388

Jos nämä tulorajat ylittyvät, opintotukea voidaan peritä takaisin. Takaisinperinnästä säädettiin laissa 9.10.1997/920 seuraavasti:

27 §

Verotuksen toimittamisen jälkeen opintotuen saajalle tehdään päätösehdotus 17 §:ssä tarkoitettun vapaan tulon ylittävää määrää vastaavan opintorahan ja asumislisän takaisinperimisestä siten, että ensimmäisestä 6 000 markasta peritään takaisin puolet ja 6 000 markkaa ylittävä osa kokonaan. Ensin peritään takaisin opintoraha. Ehdotuksen mukainen päätös tulee voimaan, jos tuensaaja ei valituksen tekemiseen varatussa määräajassa pyydä asian käsittelemistä uudelleen.

Lisäksi asetuksella säädettiin, että takaisinperittävää määrää korotetaan 7 prosentilla (Asetus 31.10.1997/971).

Takaisinperintäsäännöstä muutettiin lailla 15.12.2000/1099 seuraavasti 1.1.2001 lähtien:

27 §

Jos opiskelijan 17 §:n 1 momentissa tarkoitettu vuositulo ylittää vapaan tulon, ylityksen jokaista alkavaa 6 000 markkaa kohden peritään takaisin yhden tukikuukauden opintoraha ja asumislisä aikajärjestyksessä alkaen kalenterivuoden viimeisestä tukikuukaudesta. Jos vapaan tulon ylitys on ollut enintään 1 000 markkaa, liikaa maksettua tukea ei kuitenkaan peritä takaisin. Tuensaajalle annetaan päätösehdotus liikaa maksetun tuen takaisinperimisestä. Ehdotuksen mukainen päätös tulee voimaan, jos tuensaaja ei valituksen tekemiseen varatussa määräajassa pyydä kirjallisesti asian käsittelemistä uudelleen.

Opiskelijan omien tulojen perusteella takaisinperittäväksi määrätyn opintorahan ja asumislisän määrää korotetaan 15 prosentilla, jollei valtioneuvoston asetuksella säädetä alemmasta korotuksesta.

Lailla 17.8.2001/734 markkamäärät 6 000 mk ja 1 000 mk muutettiin euromääräksi 1 010 euroa ja 170 euroa 1.1.2002 lähtien. Lailla 21.12.2007/1388 ne kohosivat 1 310 euroksi ja 220 euroksi 1.1.2008 lähtien.

SISU-malli

Takaisinperinnän normeja 1.1.2001 lähtien

Voimaantulo	Yhden kuukauden opintotuen takaisinperinnän perusteena oleva alkava ylitys	Vapaan ylityksen raja	Korotusprosentti	Säädös
1.8.2001	6 000 mk	1 000 mk	15 %	15.12.2000/1099
1.1.2002	1 010 €	170 €	15 %	17.8.2001/734
1.1.2008	1 310 €	220 €	15 %	21.12.2007/1388

Korotus vanhempien tulojen ja varallisuuden perusteella

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
VanhKorotusS	Opintorahaan vanhempien tulojen perusteella laskettava korotus	mvuosi, mkuuk, minf, kork, vanh, ika, vanhtulo, vanhvarall	ORaja1, ORaja2, VanhVarRaja, VanhVarPros, VanhTuloYlaRaja, KorkVanhAlle20b, KorkVanh20b, KorkMuuAlle20b, MuuVanhAlle20b, MuuVanh20b, MuuAlle20b, MuuMuuAlle20b, VanhTuloRaja, VanhKynnys, VanhPros

Vuoden 1992 opintotukilaissa säädettiin mahdollisuudesta korottaa opintorahaa, jos kyse oli 20 vuotta nuoremasta opiskelijasta tai vanhempien luona asuvasta 20 vuotta täyttäneestä korkeakouluopiskelijasta.

5 § Opintoraha

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettulle opiskelijalle myönnetään opetusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti korotettu opintoraha, kuitenkin enintään asianomaisessa kohdassa mainitun opintorahan kaksinkertainen määrä, jos opiskelijan vanhempien mahdollisuudet osallistua opiskelun aikaisen toimeentulon kustannuksiin ovat heidän taloudellisen asemansa vuoksi vähäiset.

Korotuksen tarkemmista perusteista säädettiin opetusministeriön päätöksellä.

Vuoden 1994 opintotukilaissa säädettiin mahdollisuudesta korottaa opintoraha enintään kaksinkertaiseksi mainituissa tapauksissa, jos vanhempien tulot olivat tietyissä rajoissa. Kun opintotukea vuonna 1995 leikattiin lailla 30.6.1995/940, säädettiin tietyt markkamäärät, joilla opintorahaa voitiin enintään korottaa vanhempien tulojen perusteella.

11 § Opintorahan määrä

Jos vanhempien tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 82 000 markkaa vuodessa, opintorahoja voidaan korottaa seuraavasti:

- 230 markan opintorahaa enintään 350 markalla,
- 130 markan opintorahaa enintään 250 markalla,
- 630 markan opintorahaa enintään 750 markalla,
- 380 markan opintorahaa enintään 500 markalla,
- 750 markan opintorahaa enintään 750 markalla ja
- 500 markan opintorahaa enintään 500 markalla.

Vastaavat euromäärät ovat laissa 17.8.2001/734:

SISU-malli

11 § Opintorahan määrä

Jos vanhempien tuloverolain (1535/1992) 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 13 800 euroa vuodessa, opintorahoja voidaan korottaa seuraavasti:

- 1) 38,68 euron opintorahaa enintään 58,87 eurolla;
- 2) 21,86 euron opintorahaa enintään 42,05 eurolla;
- 3) 105,96 euron opintorahaa enintään 126,14 eurolla;
- 4) 63,91 euron opintorahaa enintään 84,09 eurolla;
- 5) 126,14 euron opintorahaa enintään 126,14 eurolla; ja
- 6) 84,09 euron opintorahaa enintään 84,09 eurolla.

Kun opintorahoja korotettiin lailla 21.12.2007/1388 1.8.2008 lähtien, tämän säännöksen luvut muuttuivat seuraavasti:

11 § Opintorahan määrä

Jos vanhempien tuloverolain (1535/1992) 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen yhteismäärä on enintään 20 700 euroa vuodessa, opintorahaa voidaan korottaa seuraavasti:

- 1) 55 euron opintorahaa enintään 75 eurolla;
- 2) 38 euron opintorahaa enintään 58 eurolla;
- 3) 122 euron opintorahaa enintään 145 eurolla;
- 4) 80 euron opintorahaa enintään 100 eurolla;
- 5) 145 euron opintorahaa enintään 145 eurolla;
- 6) 100 euron opintorahaa enintään 100 eurolla.

Korotus pienenee jokaista tulorajan ylittävää täyttä 2 070:tä euroa kohden 10 prosenttia. Jos 3 momentissa tarkoitettujen tulojen yhteismäärä ylittää 39 000 euroa, korotusta ei makseta.

Täyteen opintorahaan oikeuttavan ikärajan alennukset merkitsevät sitä, että mahdollisuus korottaa opintorahaa koskee nyt vanhempien luona asuvia opiskelijoita sekä alle 18-vuotiaita itsenäisesti asuvia opiskelijoita.

Opetusministeriön päätöksissä ennen vuoden 1994 opintotukilakia ja sen jälkeen opintotukilaissa on määritelty vuosituloraja, jonka alittaminen mahdollistaa opintorahan kaksinkertaistamisen tai korottamisen edellä mainittuihin määriin. Kun tulot ylittävät tämän rajan, korotusta pienennetään 10 prosentilla tiettyä täyttä markka- tai euromäärää (kynnystulo) kohden. Lisäksi vuodesta 1994 lähtien on määrätty vuositulo, jonka ylittämisen jälkeen korotusta ei saa. Nämä normit voidaan ilmaista seuraavana taulukkona.

Vanhempien tulojen vaikutus opintorahan korotukseen

Voimaantulo	Alin tulo (mk tai €/v)	Tulokynnys (mk tai €/v)	Korotuksen alenema kutakin täyttä tulokynnystä kohden	Ylin tulo (mk tai €/v)	Laki tai päätös
1.7.1992	80 000 mk	8 000 mk	10 %		OpMinP 21.6.1992/571
1.7.1993	82 000 mk	8 200 mk	10 %		OpMinP 28.4.1993/389,
1.6.1994	82 000 mk	8 200 mk	10 %	155 000 mk	L 21.1.1994/65
1.1.2002	13 800 €	1 389 €	10 %	26 100 €	L 17.8.2001/734
1.11.2006	15 900 €	1 590 €	10 %	30 000 €	L 19.5.2006/399
1.11.2007	20 700 €	2 070 €	10 %	39 000 €	L 17.8.2007/792

Lisäksi vuosina 1992 ja 1993 annettuihin opetusministeriön päätöksiin sisältyy opiskelijan vanhempia koskeva varallisuusraja, jonka ylittävästä varallisuudesta osa katsotaan vanhempien tuloksi.

SISU-malli

Varallisuuden vaikutus huomioon otettaviin vanhempien tuloihin

Voimaantulo	Varallisuusraja	Rajan ylittävistä varallisuudesta katsotaan tuloksi	Laki tai päätös
1.7.1992	290 000 mk	50 %	OpMinP 21.6.1992/571
1.7.1993	315 000 mk	50 %	OpMinP 28.4.1993/389,
1.6.1994	Kumottu	Kumottu	L 21.1.1994/65

Alennus vanhempien tulojen perusteella

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
VanhAlennusS	Opintorahaan vanhempien tulojen perusteella laskettava alennus	mvuosi, mkuuk, minf, alisa, kork, vanh, ika, sisaria, vanhtulo, oprah	ORaja1, ORaja3, VanhTuloRaja2, VanhTuloRaja2Kynnys, VanhTuloPros2

Vanhempien tulojen perusteella opintorahaa voidaan alentaa, jos kyse ei ole korkeakouluopiskelijasta. Vuoden 1994 laissa tämä mahdollisuus rajataan alle 20-vuotiaisiin opiskelijoihin opintorahassa sekä alle 18-vuotiaisiin opiskelijoihin asumisliisissä. Lain 19 §:ssä on määritelty tuloaraja, jonka jälkeen opintorahaa pienennetään tietyllä prosenttiluvulla jokaista tiettyä ylityksen täyttä markka- tai euromäärää (tulokynnystä) kohden. Lisäksi 1.8.1995 asti oli voimassa tuloarajaan vaikuttava sisaralennus, jonka perusteena oli niiden sisarusten lukumäärä, jotka opiskelivat ja joilla ei ollut oikeutta 20 vuotta täyttäneiden itsenäisesti asuvien opiskelijoiden opintorahaan. Lain alkuperäinen muotoilu oli seuraava.

19 §

Vanhempien tulojen huomioonottaminen

Vanhempien tuloja ei oteta huomioon korkeakouluopiskelijoiden ja aikuisopintorahaan oikeutettujen opintotukea myönnettäessä.

Muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden vanhempien tulot otetaan huomioon opintorahaa myönnettäessä, jos opiskelija on alle 20-vuotias, sekä asumisliisää myönnettäessä, jos opiskelija on alle 18-vuotias. Tulot otetaan huomioon mainitun ikärajan täyttämistä edeltävän kalenterikuukauden loppuun. Vanhempien tuloja ei kuitenkaan oteta huomioon, jos opiskelija on avioliitossa tai elatusvelvollinen.

Opiskelijalla on oikeus täysimääräiseen opintorahaan ja asumisliisään, jos vanhempien tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen määrä on enintään 162 000 markkaa vuodessa. Tulosta vähennetään opiskelijan pyynnöstä 20 000 markkaa kunkin opiskelevan sisaruksen osalta, josta ei makseta lapsilisää taikka jolla ei ole oikeutta 11 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettun suuruiseen opintorahaan taikka aikuisopintorahaan. Opintorahaa ja asumisliisää vähennetään jokaista tuloarajan ylittävää täyttä 4 000 markkaa kohden viisi prosenttia.

Näiden normien muutokset on esitetty seuraavassa taulukossa.

Vanhempien tulojen huomioon ottaminen opintorahan alentamisessa

Voimaantulo	Tuloaraja	Kynnys	Alennusprosentti	Sisaralennus	Laki
1.7.1994	162 000 mk	4 000 mk	5 %	20 000 mk	21.1.1994/65
1.8.1995	162 000 mk	4 000 mk	5 %	0 mk	30.6.1995/940
1.1.2002	27 300 €	680 €	5 %	0 €	17.8.2001/734
1.11.2006	31 400 €	780 €	5 %	0 €	19.5.2006/399
1.11.2007	40 800 €	1 010 €	5 %	0 €	17.8.2007/792

SISU-malli

Puolison tulojen vaikutus asumislisään

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
AsumLisaKS	Asumislisä kuukausitasolla	PuolTulo	AsLisaPuolTuloRaja, AsLisaPuolVahPros, AsLisaPuolTuloKynnys
AsumLisaVS	Asumislisä kuukausitasolla vuosikeskiarvona		

Puolison tulot ovat vaikuttaneet opintotuen asumislisään 1.5.2000 lähtien. Laissa 21.1.2000/41 säädettiin:

19 a §

Aviopolison huomioon ottaminen asumislisää myönnettäessä

Opiskelijalla on oikeus täysimääräiseen asumislisään, jos hänen aviopolisonsa tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen määrä on enintään 90 000 markkaa vuodessa. Asumislisää vähennetään jokaista tulorajan ylittävää täyttä 4 000 markkaa kohden 10 prosenttia.

Jos aviopolisot eivät asu samassa asunnossa, puolison tuloja ei kuitenkaan oteta huomioon.

Lailla 21.12.2001/1427 määriteltiin uudet euromäärät:

19 a §

Puolison tulojen huomioon ottaminen asumislisää myönnettäessä

Opiskelijalla on oikeus täysimääräiseen asumislisään, jos hänen puolisonsa tuloverolain 30 §:ssä tarkoitettujen puhtaiden ansio- ja pääomatulojen määrä on enintään 15 200 euroa vuodessa. Asumislisää vähennetään jokaista tulorajan ylittävää täyttä 680 euroa kohden 10 prosenttia.

Lailla 14.11.2008/706 tämä kohta laista on kumottu 1.1.2009 lähtien.

Aikuisopintoraha

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
AikOpinRahaKS	Aikuisopintoraha kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kork, tulo	AikOpAlaRaja, AikOpYlaRaja, AikOpPros, KorkMuu20

Aikuisopintorahan maksaminen oli tietyin ehdoin mahdollista 25–52-vuotiaille opiskelijoille vuoden 1972 opintotukilakiin tehtyjen muutosten nojalla sekä vuosien 1992 ja 1994 opintotukilakien perusteella. Ennen vuoden 1994 opintolain voimaantuloa keskeiset määräykset aikuisopintotuen saantiehdoista ja määräytymisestä annettiin valtioneuvoston päätöksellä. Sen jälkeen vastaavat määräykset sisältyivät itse opintotukilakiin.

Aikuisopintorahan suuruudesta valtioneuvoston päätös 2.4.1992/318 määräsi seuraavasti:

5 §

Aikuisopintorahan määrä on 25 prosenttia tuen hakijan opintoja edeltävästä vakiintuneesta kuukausitulotasosta tai sitä vastaavien tulojen tasosta, kuitenkin vähintään 1 200 markkaa ja enintään 2 800 markkaa kuukaudessa.

Korkeakouluopiskelijalle myönnettävän aikuisopintorahan vähimmäismäärä on 1 570 markkaa kuukaudessa.

Yritys- tai ammattitoiminnan tulot otetaan huomioon viimeksi toimitetun verotuksen mukaisina.

Jos hakijan tulot ovat vaihdelleet merkittävästi opintoja edeltäneen puolivuotiskauden aikana, tulotaso otetaan huomioon viimeisen kuuden kuukauden keskimääräisen kuukausitulon mukaisena.

Jos hakijan tulot opintoja välittömästi edeltävänä aikana ovat olleet tavanomaista alhaisempia työttömyyden, sairauden, äitiys- tai vanhempainloman, hoitovapaan tai muun vastaavan syyn johdosta, otetaan tulotaso huomioon ennen sen alenemista vallinneen tilanteen mukaisesti edellyttäen, että tulotason muutos on tapahtunut korkeintaan vuotta ennen opintojen aloittamista.

Päätöksen sisältämiin rahamääriin tuli myöhemmin vähän muutoksia. Päätöksessä 23.12.1992/1531 säädettiin kaikille sama vähimmäismäärä 1 570 markkaa kuukaudessa. Opintorahan alennus vuonna 1995 koski myös tätä markkamäärää. Markkamäärät muutettiin euroiksi vuoden 2002 alussa. Aikuisopintorahan korvasi aikuiskoulutustuki vuoden 2001 elokuun alusta lähtien, mutta niille, jotka olivat saaneet opintoihin aikaisemmin saaneet aikuisopintorahaa, sitä voitiin maksaa vuoden 2002 loppuun asti.

SISU-malli

Aikuisopintorahan keskeiset normit on koottu seuraavaan taulukkoon.

Aikuisopintoraha

Voimaantulo	Alaraja	Alaraja korkea-kuluissa	Yläraja	Prosentti	Säädös
1.7.1992	1 000 mk	1 570 mk	2 800 mk	25 %	VNP 2.4.1992/318
1.1.1993	1 570 mk	1 570 mk	2 800 mk	25 %	VNP 23.12.1992/1531, L 21.1.1994/65
1.8.1995	1 540 mk	1 540 mk	2 800 mk	25 %	L 30.6.1995/940
1.1.2002	259,01 €	259,01 €	470,93 €	25 %	L 17.8.2001/734
1.1.2003	Kumottu				L 28.12.1277/2000

Aikuiskoulutustuki

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
AikKoulTukiKS	Aikuiskoulutustuki kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, tulo	AikKoulPerus, AikKoulTuloRaja, AikKoulPros1, AikKoulPros2

Laki aikuiskoulutustuesta 28.12.2000/1276 astui voimaan 1.8.2001. Oikeus aikuiskoulutustukeen riippuu mm. edeltävän työsuhteen pituudesta. Aikuiskoulutustuen määrästä säädetään seuraavaa:

12 §

Aikuiskoulutustuen määrä

Aikuiskoulutustuki muodostuu perusosasta ja ansio-osasta. Perusosan suuruus on 440 euroa kuukaudessa. Ansio-osan suuruus on 20 prosenttia tuen perusteena olevasta 3 momentissa tarkoitetusta palkansaajan kuukausipalkasta 2 700 euroon saakka ja sen ylittävältä palkan osalta 15 prosenttia. Yritystoiminnasta saatuja tuloja ei oteta ansio-osassa huomioon.

Muunnettaessa kuukautta kohden laskettua palkkaa päiväpalkaksi tai päivävastoin katsotaan kuukauteen sisältyvän 21,5 työpäivää.

Aikuiskoulutustuen ansio-osan perusteena oleva palkka lasketaan tukikautta edeltäneen työ-, virka- tai muun palvelussuhteen vakiintuneista ansioista yhteensä vuoden ajalta laskettuna hakemuskaukautta edeltäneen kalenterikuukauden lopusta lukien. Jos jaksottaisen opintovapaan ansionmenetystä haetaan jälkikäteen, ansiot otetaan huomioon yhteensä vuoden ajalta laskettuna 10 §:ssä tarkoitettua tarkastelujaksoa edeltäneen kalenterikuukauden lopusta lukien. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin ansio-osan perusteena olevan palkan määrittämisestä.

Aikuiskoulutustuen perusosan suuruus korotettiin 500 euroon lailla 19.12.2003/1152 1.1.2004 lähtien.

Aikuiskoulutustuen ehtoja on muutettu eri vuosina. Lailla 19.2.2010/127 ehtoja muutettiin merkittävästi ja aikuiskoulutustuen suuruus säädettiin samansuuruiseksi kuin normaali ansiosidonnainen työttömyyspäiväraha 1.8.2010 lähtien. Aikuiskoulutustuki voidaan maksaa myös soviteltuna, jolloin työtulon suojaosa on 127 euroa ja yhteensovitusprosentti 80. Kun otetaan huomioon tämä sekä aikuiskoulutustuen markkamäärät vuonna 2001, aikuiskoulutustuen parametreista muodostuu oheinen taulukko.

Aikuiskoulutustuki

Voimaantulo	Perusosa	Tuloraja	Ansio-osan ensimmäinen prosentti	Ansio-osan toinen prosentti	Laki
1.8.2001	2 616 mk	16 053 mk	20 %	15 %	28.12.2000/1276
1.1.2002	440 €	2 700 €	20 %	15 %	28.12.2000/1276
1.1.2004	500 €	2 700 €	20 %	15 %	19.12.2003/1152
1.8.2010	Ansiosidonnaisen työttömyyspäivärahan laskukaava				19.2.2010/127

Opintolainojen valtiontakaus

Makro	Makron selite	Käytetyt muuttujat	Käytetyt parametrit
OpLainaKS	Opintolainan valtiontakaus kuukausitasolla	mvuosi, mkuuk, minf, kork, aikkoul, ika	OpLainaAikKoul, ORaja3, OpLainaKor, OpLainaKorAlle18, OpLainaMuuAlle18, OpLainaMuu
OpLainaVS	Opintolainan valtiontakaus kuukausitasolla vuosikeskiarvona	mvuosi, minf, kork, aikkoul, ika	

Opintolainojen valtiontakaukseen koskevat pykälät sisältyvät Opintotukilakiin. Opintolainan valtiontakauksesta ja sen määrästä säädetään seuraavaa:

15 §

Opintolainan valtiontakaus

Opintolainan valtiontakaus myönnetään opiskelijalle, joka saa tämän lain mukaista opintorahaa tai aikuiskoulutustuesta annetun lain mukaista aikuiskoulutustukea. Valtiontakaus myönnetään myös opiskelijalle, jolle ei 20 §:n mukaan myönnetä opintorahaa. Opintorahaa saavalle korkeakouluopiskelijalle valtiontakaus myönnetään ilman erillistä hakemusta.

Valtiontakaus myönnetään lisäksi muualla kuin vanhempiensa luona asuvalle opiskelijalle:

- 1) jonka elatusta varten maksetaan lapsilisää ja joka opiskelee muussa oppilaitoksessa kuin lukiossa ja joka olisi vanhempiensa tulojen perusteella oikeutettu opintorahaan; tai
  - 2) joka on täyttänyt 18 vuotta ja joka ei vanhempiensa tulojen perusteella ole oikeutettu opintorahaan.
- Aikuiskoulutustukea saavalle valtiontakaus voidaan myöntää muihinkin kuin tämän lain 4 §:ssä tarkoitettuihin opintoihin.

Valtiontakaukseen ei myönnetä opintorahaa:

- 1) joka on suorittamassa vapausrangaistusta;
- 2) jonka opintolaina on takausvastuun perusteella Kansaneläkelaitoksen perittävänä, ellei Kansaneläkelaitos erityisestä syystä toisin määrää; tai
- 3) jolla on luottotietolain (527/2007) 4 luvussa tarkoitettuun luottotietorekisteriin rekisteröity maksuhäiriö.

Valtiontakaus voidaan kuitenkin myöntää, vaikka opiskelijalla olisi 4 momentin 3 kohdassa tarkoitettu maksuhäiriö, jos:

- 1) maksuhäiriö on yksittäinen, määrältään vähäinen ja sen rekisteröinnistä on kulunut kohtalaisen pitkä aika;
- 2) merkinnän aiheuttanut velka on suoritettu; tai
- 3) valtiontakauksen myöntämiselle on muu erityinen syy.

Valtiontakaus myönnetään enintään lukuvuodeksi kerrallaan. Päätös valtiontakauksen myöntämisestä voi kuitenkin sisältää valtiontakauksen lukuvuotta edeltävää kesä- ja heinäkuuta varten. Jos opiskelu kestää enintään 12 kuukautta, valtiontakaus voidaan myöntää yhdellä päätöksellä koko opiskeluaikalle.

16 §

Valtiontakauksen suuruus

Opintolainan valtiontakauksen määrä tukikuukautta kohden on:

- 1) korkeakouluopiskelijalla ja aikuiskoulutustukea saavalla 300 euroa;
- 2) muulla kuin korkeakouluopiskelijalla 300 euroa, kun opiskelija on täyttänyt 18 vuotta, ja 160 euroa, kun opiskelija on alle 18-vuotias; oikeus korkeampaan valtiontakaukseen alkaa sen kuukauden alusta, jona opiskelija täyttää 18 vuotta;
- 3) ulkomailla opiskelevalla opiskelijalla 600 euroa.

Valtiontakauksen määrää korotetaan niinä lukuvuotena, jolloin opiskelija saa opintotukea, sillä opintolainan lisäyksellä, jonka luottolaitos antaa opiskelijalle lukuvuoden aikana erääntyvän opintolainan koron maksamiseksi.